

แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม
ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
Guidelines for Preventing the Problem of Students Inappropriate Behaviors
in Expansion Opportunity Schools Under the Suphanburi Primary
Educational Service Area Office 1

สุริยา นิลปิยัง¹ และ ประเมศร์ กลิ่นหอม²

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี^{1,2}

Suriya Nilaphiyang¹ and Poramet Klinhom²

Kanchanaburi Rajabhat University^{1,2}

Corresponding Author, Email: rakchatniyomthai@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาแนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 184 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามพื้นที่จัดการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่มจำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

* ได้รับบทความ: 8 สิงหาคม 2566; แก้ไขบทความ: 30 มีนาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 31 มีนาคม 2567

ผลการวิจัยพบว่า

1. การป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รองลงมา คือ ด้านการป้องกันปัญหาการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้านการป้องกันปัญหาการมีคุณธรรมและจริยธรรมลดลง ด้านการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ด้านการป้องกันปัญหาการใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง และด้านการป้องกันปัญหาการก่ออาชญากรรม ตามลำดับ

2. แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีดังนี้ อบรมเรื่องเพศวิถี ดำเนินงานตามนโยบายคนดีศรีสุพรรณ อบรมเรื่องพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง รับฟังปัญหาช่วยเหลือนักเรียน อบรมเรื่องโทษและภัยที่เกิดจากยาเสพติด สุ่มตรวจหาสารเสพติด อบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม อบรมการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์และการเสกสือต่าง ๆ อบรมเกี่ยวกับโทษและผลกระทบของการพกพาอาวุธ ประสานผู้ปกครองผู้นำชุมชน ดูแลพฤติกรรมของนักเรียน

คำสำคัญ: การป้องกันปัญหา; พฤติกรรมไม่เหมาะสม; นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

This research aimed to study the administration for preventing the problem of students and the guidelines for preventing the problem of students inappropriate behaviors in expansion opportunity school under the Suphanburi Primary Education Service Area office 1.

The samples consisted of 184 school administrators and teachers of expansion opportunity school under the Office of Suphanburi Primary Education Service Area office 1, sampling to the study area and key informants, 8 people discussions by choosing a specific. The research instrument was questionnaires with a five-level-rating scale questionnaires with content validity between 0.67-1.00 and reliability of 0.98 and group discussion recordings. The statistics in data analysis were percentage, mean, and standard deviation and content analysis.

The findings were as follows:

1. Administration for preventing the problem of students inappropriate behaviors in expansion opportunity school under the Suphanburi Primary Education Service Area office 1 in was at a high level. On a side-by-side basis, it was found that When considering each aspect, it was found that there was a high level of practice in all aspects. In order of average, descending order was the prevention of premature sexual intercourse problems, followed by the prevention of drug-related problems. In the field of prevention of problems with morality and decreased ethics Prevention of violent aggressive behavior Problem prevention Decreased creative free time and crime prevention, respectively.

2. Guidelines for preventing the problem of students inappropriate behaviors in expansion opportunity schools under the Suphanburi Primary Education Service Area office 1. sexuality training Operate according to the Sri Suphan good people policy. Training on aggressive behavior Listen to students problems Training on penalties and dangers caused by drugs random drug testing Training on morality and ethics Training on creative behavior and media consumption Training on the dangers and consequences of carrying weapons Coordinate with parents, community leaders, supervise student behavior.

Keywords: Problem Prevention; Inappropriate Behavior; School Students Expand Their Educational Opportunities

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศไทย ที่ยังคงเจตนารมณ์ ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้ระบุมাত্রาที่ต้องนำไปใช้บังคับในการจัดการศึกษาการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเข้ารับบริการการศึกษาของประชาชน ในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560 : 1)

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2560-2564 ได้ระบุสถานการณ์เสี่ยงด้านพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนไว้ ดังนี้ เด็กและเยาวชนในชุมชนเมืองและท้องถิ่นที่กำลังเติบโตเป็นเมืองใหญ่ มีพฤติกรรมเสี่ยงที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การมีคุณธรรม และจริยธรรมลดลง การใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง และการก่ออาชญากรรม (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2560 : 16)

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดนโยบาย 3 ป. คือ “ป้องกัน ปลุกฝัง ปรอบปราม” รวมถึงการสร้างทักษะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการดูแลตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุ ภัยจากการถูกล่วงละเมิด การทำร้ายตัวเอง การใช้สารเสพติด การอุปโภคบริโภค การทะเลาะวิวาท การถูกล่อลวงลักพา สื่อบริการออนไลน์ อบายมุข พฤติกรรมชั่วสาว อินเทอร์เน็ต เกม สุขภาพอนามัยของนักเรียน หรือแม้แต่สัตว์มีพิษ โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด และภัยร้ายจากเหตุอาชญากรรม จะต้องไม่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาโดยเด็ดขาด เพราะเรื่องความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นวาระสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตและจิตใจ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการออนไลน์, 2565)

จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 และเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 350 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 184 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejice & Morgan, 1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการ สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา

3. ผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานและพื้นที่จัดการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ซึ่งมี 6 ด้าน

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับประเด็นคำถามแนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ซึ่งมี 6 ด้าน คือ การป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง การป้องกันปัญหาการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การป้องกันปัญหาการมีคุณธรรม และจริยธรรมลดลง การป้องกันปัญหาการใช้ เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง และการป้องกันปัญหาการก่ออาชญากรรม

3. คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยพบว่า มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 184 ชุด และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 184 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2. การจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ คณะกรรมการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981 : 195)

3. การวิเคราะห์แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ด้วยการ จัดสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ในภาพรวม

การป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร	4.15	0.62	มาก
2. ด้านการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง	4.09	0.63	มาก
3. ด้านการป้องกันปัญหาการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	4.14	0.62	มาก
4. ด้านการป้องกันปัญหาการมีคุณธรรมและจริยธรรมลดลง	4.10	0.60	มาก
5. ด้านการป้องกันปัญหาการใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง	4.04	0.57	มาก
6. ด้านการป้องกันปัญหาการก่ออาชญากรรม	3.83	0.57	มาก
รวมเฉลี่ย	4.06	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันปัญหาการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{x} = 4.14$) ด้านการป้องกันปัญหาการมีคุณธรรมและจริยธรรมลดลง ($\bar{x} = 4.10$) ด้านการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ($\bar{x} = 4.09$) ด้านการป้องกันปัญหาการใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง ($\bar{x} = 4.04$) และด้านการป้องกันปัญหาการก่ออาชญากรรม ($\bar{x} = 3.83$) ตามลำดับ

2. แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีดังนี้ ด้านการป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูควรใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมลูกเสือ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศวิถีกับนักเรียน โดยการลงมือปฏิบัติและสร้างแนวคิดที่ถูกต้อง ด้านการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง สนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมที่อาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียนตามนโยบายคนดีศรีสุพรรณของผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี อบรมให้ความรู้แก่นักเรียนในกิจกรรมหน้าเสาธงเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง รับฟังปัญหาของนักเรียนอย่างจริงจัง และพร้อมให้การช่วยเหลือผ่านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันปัญหาการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้บริหารและคณะครูอบรมให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัยที่เกิดจากยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ สุ่มตรวจหาสิ่งที่เป็นสารเสพติดอย่างสม่ำเสมอ สอดส่องดูแลให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต ด้านการป้องกันปัญหาการมีคุณธรรมและจริยธรรมลดลง ส่งเสริมการอบรมในกิจกรรมหน้าเสาธงเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม การกระทำความดี พฤติกรรมที่ดี ระเบียบวินัย และจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ด้านการป้องกันปัญหาการใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง ให้ความรู้ในกิจกรรมหน้าเสาธง เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์และการเสพติดต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน จัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้โซเชียลเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในการใช้ชีวิต ด้านการป้องกันปัญหาการก่ออาชญากรรม อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและผลกระทบของการพกพาอาวุธไปในสถานที่ต่าง ๆ คอยตรวจหาอาวุธอย่างสม่ำเสมอ ประสานผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ส่วนราชการทุกภาคส่วนช่วยกำกับดูแลพฤติกรรมของนักเรียนที่อยู่นอกสถานศึกษา จัดกิจกรรมกีฬา ศิลปะ ดนตรี และน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมฝึกเป็นทักษะอาชีพได้ในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

1. การป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน อีกทั้งผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกันทำกิจกรรม เพื่อป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมที่อาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียน ตามนโยบายคนดีศรีสุพรรณของผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นพลเมืองดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญธิดา ศรีบุญเรือง และ ประภัศร บุษหมั่น (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบันของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐดนัย บุตรพลับ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนลดลง

2. แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อภิปรายผลการวิจัยแต่ละด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านการป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีแนวทางการป้องกันปัญหา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูควรใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมลูกเสือ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศวิถีให้กับนักเรียน โดยการลงมือปฏิบัติและสร้างแนวคิดที่ถูกต้อง เนื่องจากกิจกรรมที่กล่าวมาจะทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจเรื่องเพศวิถี โดยวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งนี้หากมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศวิถี การปฏิบัติตนที่ดีและการให้เกียรติต่อเพศตรงข้าม จะทำให้นักเรียนรู้จักวิธีปฏิบัติตนที่ดีต่อเพศตรงข้ามและแสดงออกทางเพศในทางที่ดีตามค่านิยมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ วิริยา บุญรินทร์ และ กวิสธารินทร์ คณะพันธ์ (2563 : 114) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การให้ข้อมูลข่าวสารและการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและครอบครัว เพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง ส่งเสริมทัศนคติที่ดีในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ และให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย อันควรในกลุ่มวัยรุ่น

2.2 ด้านการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงมีแนวทางการป้องกันปัญหา ดังนี้ ผู้บริหารคณะครูควรอบรมนักเรียนหน้าเสาธงเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง จัดกิจกรรมให้นักเรียน สวดมนต์ นั่งสมาธิเพื่อฝึกจิตใจให้สงบ ทำบุญตักบาตรทุกวันพระ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเข้าวัดฝึกจิตใจ ให้อารมณ์ความอดทนอดกลั้น ครูควรเปิดใจและเป็นกันเองกับนักเรียน รับฟังปัญหาของนักเรียนอย่างจริงจัง และพร้อมให้การช่วยเหลือผ่านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกรณีที่เด็กมีพฤติกรรมที่รุนแรงมากขึ้น ต้องมีการว่ากล่าวตักเตือนทำบันทึกความประพฤติ ตัดคะแนนความประพฤติ และเชิญผู้ปกครองร่วม รับทราบและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการลดปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของวัยรุ่น จากวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ หรือนักจิตวิทยา ทั้งนี้หากมีการอบรมให้ความรู้ มีการจัดกิจกรรม ที่สร้างสรรค์ที่นักเรียนมีความสนใจ การเข้าวัดทำบุญ สวดมนต์ นั่งสมาธิ เพื่อฝึกสมาธิและความอดทน อดกลั้นก็จะสามารถทำให้นักเรียนไม่เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงทั้งทางด้านร่างกายและ วาจาได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ เปมิกา สุขสำราญ, อินตา ศิริวรรณ และ ระวีง เรื่องสังข์ (2565 : 88) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า กระบวนการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ประกอบด้วย (1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน (3) ขั้นตอนการลดพฤติกรรมความก้าวร้าว (4) หลักพุทธธรรม (ไตรสิกขา) ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา และ (5) โครงการสำหรับลดพฤติกรรม ความก้าวร้าว

2.3 ด้านการป้องกันปัญหาการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีแนวทางการป้องกันปัญหา ดังนี้ ผู้บริหาร คณะครู ให้การอบรมเรื่องโทษและพิษภัยที่เกิดจากยาเสพติด ในกิจกรรมหน้าเสาธงทุกเช้าและนำข่าว เรื่องยาเสพติด มาเล่าให้นักเรียนฟังหน้าเสาธง ผู้บริหาร ครูเวร ครูประจำชั้น สุ่มตรวจหาสิ่งที่เป็น สารเสพติด มอบหมายให้สภานักเรียนสอดส่องดูแลภายในโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เมื่อมีผู้ กระทำผิดให้รายงานครูผู้รับผิดชอบ จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านดนตรี กีฬา ศิลปหัตถกรรม การทำอาหาร ทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เข้าค่ายลูกเสือต้านภัยยาเสพติด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ประสานผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ส่วนราชการทุกภาคส่วนในการส่งเสริมดูแลความประพฤติของนักเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ หากมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และจัดกิจกรรมกีฬา ดนตรี ศิลปะให้นักเรียนได้แสดงออก ในสิ่งที่ถนัดจะทำให้นักเรียนไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ มีความสุขกับการเรียน และไม่หนีเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ นิภาวรรณ ตติยนันทพร (2565 : 581) ซึ่งได้สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชนโดยเฉพาะโรงเรียน มีแนวทาง 5 ขั้นตอน ทำให้กิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และชุมชนเพิ่มมากขึ้น

2.4 ด้านการป้องกันปัญหาการมีคุณธรรมและจริยธรรมลดลง มีแนวทางการป้องกันปัญหา ดังนี้ ผู้บริหาร คณะครู อบรมให้ความรู้ในกิจกรรมหน้าเสาธงเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมการกระทำความดี พฤติกรรมที่ดีมีระเบียบวินัย การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเข้าวัดทำบุญใส่บาตร ในวันพระและวันสำคัญต่าง ๆ สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคมและการเป็นพลเมืองที่ดี ในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หากมีการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนและเยาวชน ย่อมจะส่งผลให้นักเรียนและเยาวชนเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพในอนาคต สอดคล้องกับคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (2560 : 16) ได้สรุปว่า สถานการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองไว้ว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริตและการมีจิตสาธารณะ หากมีการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดในกลุ่มเด็ก และเยาวชน ย่อมจะส่งผลให้กลุ่มเด็ก และเยาวชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาให้สังคมเข้มแข็ง และยั่งยืน และสอดคล้องกับ ชวน ภารังกุล และคณะ (2564) ที่พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 8 ประการ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูและผู้บริหาร

2.5 ด้านการป้องกันปัญหาการใช้เวลาว่างเชิงสร้างสรรค์ลดลง มีแนวทางการป้องกันปัญหา ดังนี้ ผู้บริหาร คณะครู อบรมให้ความรู้ในกิจกรรมหน้าเสาธง เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์และการเสพสื่อต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการส่งเสริมทักษะอาชีพ จัดกิจกรรมสัปดาห์วิชาการตามความเหมาะสมของแต่ละบริบทของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การใช้เวลาว่างก่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งการใช้เวลาว่างที่ทรงคุณค่าจะมีความหมาย ส่งผลต่อการพัฒนาอารมณ์ ร่างกาย สังคม และปัจจัยด้านอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ เขตไทย สินธุสุวรรณ์ และคณะ (2562 : 25) ได้สรุปไว้ว่า พฤติกรรมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการแสดงออกด้วยการปฏิบัติ กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นที่สังเกตได้หรือประเมินได้ในช่วงเวลาที่นอกเหนือจากการดำเนินภารกิจประจำวัน เป็นเวลาแห่งอิสระ โดยกิจกรรมที่บุคคลนำมาใช้ในช่องว่างต้องปราศจากข้อผูกมัดใด ๆ โดยการกระทำนั้นมีประโยชน์ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกิดกระบวนการพัฒนาความเข้าใจหรือทักษะในการใช้ความรู้เรื่องการใช้เวลาว่างมีประสบการณ์การใช้เวลาว่าง เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตในเวลาว่าง สามารถใช้ความรู้ในการตัดสินใจ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตระหว่างเวลาว่าง สามารถกำกับประสบการณ์การใช้เวลาว่างของตน และเกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระหว่างการใช้เวลาว่าง

2.6 ด้านการป้องกันปัญหาการก่ออาชญากรรม มีแนวทางการป้องกันปัญหา ดังนี้ ผู้บริหาร คณะครู อบรมให้ความรู้ในกิจกรรมหน้าเสาธงเกี่ยวกับโทษ และผลกระทบของการพกพาอาวุธไปในสถานที่ต่าง ๆ การตรวจหาอาวุธ ของมีคม ไฟแช็ก หรือสิ่งทีอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นได้ประสาน

ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ส่วนราชการทุกภาคส่วนช่วยกำกับดูแลพฤติกรรมนักเรียนที่อยู่นอกสถานศึกษา น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาส่งเสริมให้นักเรียนได้ร่วมฝึกกิจกรรมที่มีประโยชน์ เสริมสร้างพลังความรักความสามัคคีให้เกิดกับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการก่ออาชญากรรม เป็นการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย คุณภาพชีวิตของผู้อื่นในสังคม ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาร้ายแรง และอันตรายต่อสังคม จึงควรมีแนวทางการป้องกันปัญหาดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ยุวดี วงศ์วีระประเสริฐ (2561 : 114) ได้สรุปไว้ว่า อาชญากรรมในแง่สังคมวิทยา เป็นการมุ่งวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่แสดงหรือสื่อเจตนาเป็นปฏิปักษ์ และภัยอันตรายต่อผลประโยชน์พื้นฐานแห่งความสงบเรียบร้อยของสังคม และมีเหตุผลเพียงพอที่รัฐจะได้กำหนดวิธีการปฏิบัติหรือแทรกแซงเพื่อควบคุม และระงับพฤติกรรมอันเป็นภัยต่อสังคมเหล่านั้นโดยชอบธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาการก่ออาชญากรรมในโรงเรียนโดยประสานหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการก่ออาชญากรรม ตลอดจนการป้องกันตนเองเมื่อถูกคุกคาม

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทั้งด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต

3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำผลการวิจัยไปใช้ในการดำเนินงานเชิงนโยบายในการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

2) ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา เรื่อง แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน

จากแผนภาพที่ 1 แนวทางการป้องกันปัญหาการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีดังนี้
 อบรมเรื่องเพศวิถี ดำเนินงานตามนโยบายคนดีศรีสุพรรณ อบรมเรื่องพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง รับฟังปัญหาและช่วยเหลือนักเรียน อบรมเรื่องโทษและภัยที่เกิดจากยาเสพติดสู่มตรวจหาสารเสพติด อบรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม อบรมการปฏิบัติตนในเชิงสร้างสรรค์และการเสพติดต่าง ๆ อบรมเกี่ยวกับโทษผลกระทบของการพกพาอาวุธและการก่ออาชญากรรม ประสานผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ดูแลพฤติกรรมของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2560). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: เจเอสการพิมพ์.
- เขตไทย สินธุสุวรรณ, อังคินันท์ อินทรกำแหง และ ฐาศุภร์ จันประเสริฐ. (2563). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผสานวิธีเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ของนัศึกษานอกระบบ ในจังหวัดนครปฐม. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*, 12(2), 22-30.
- ชวน ภาวิกุล และคณะ. (2564). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภาวนาภิรมย์พิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 22(1), 325-337.
- ณัฐดนัย บุตรพลับ. (2555). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น : กรณีศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภาวรรณ ตติยนันทพร. (2565). การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการป้องกันและบำบัดยาเสพติด อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 16(2), 581-596
- เปมิกา สุขสำราญ. (2564). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการพัฒนาจิตและปัญญา*, 1(1), 64-77.
- ยุวดี วงศ์วีระประเสริฐ. (2561). ความหมายและแนวทางการศึกษาความปลอดภัยสาธารณะ. *วารสารธรรมศาสตร์*, 37(1), 110-127.
- วิรยา บุญรินทร์ และ กวิสธารินทร์ คณะพันธ์. (2563). พฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรณีศึกษาในเขตเทศบาลอำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 9(12), 114-154.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2565). คุญเรื่องบ้าน คุญเรื่องเมือง คุญทุกเรื่องกับรัฐมนตรี. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2566, จาก <https://ops.moe.go.th/>
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

อรัญติตา ศรีบุญเรือง และ ประภัสสร บุขหมั่น. (2561). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและ
แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(3),
248-259.

Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). Englewood Cliff: Prentice Hall.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.